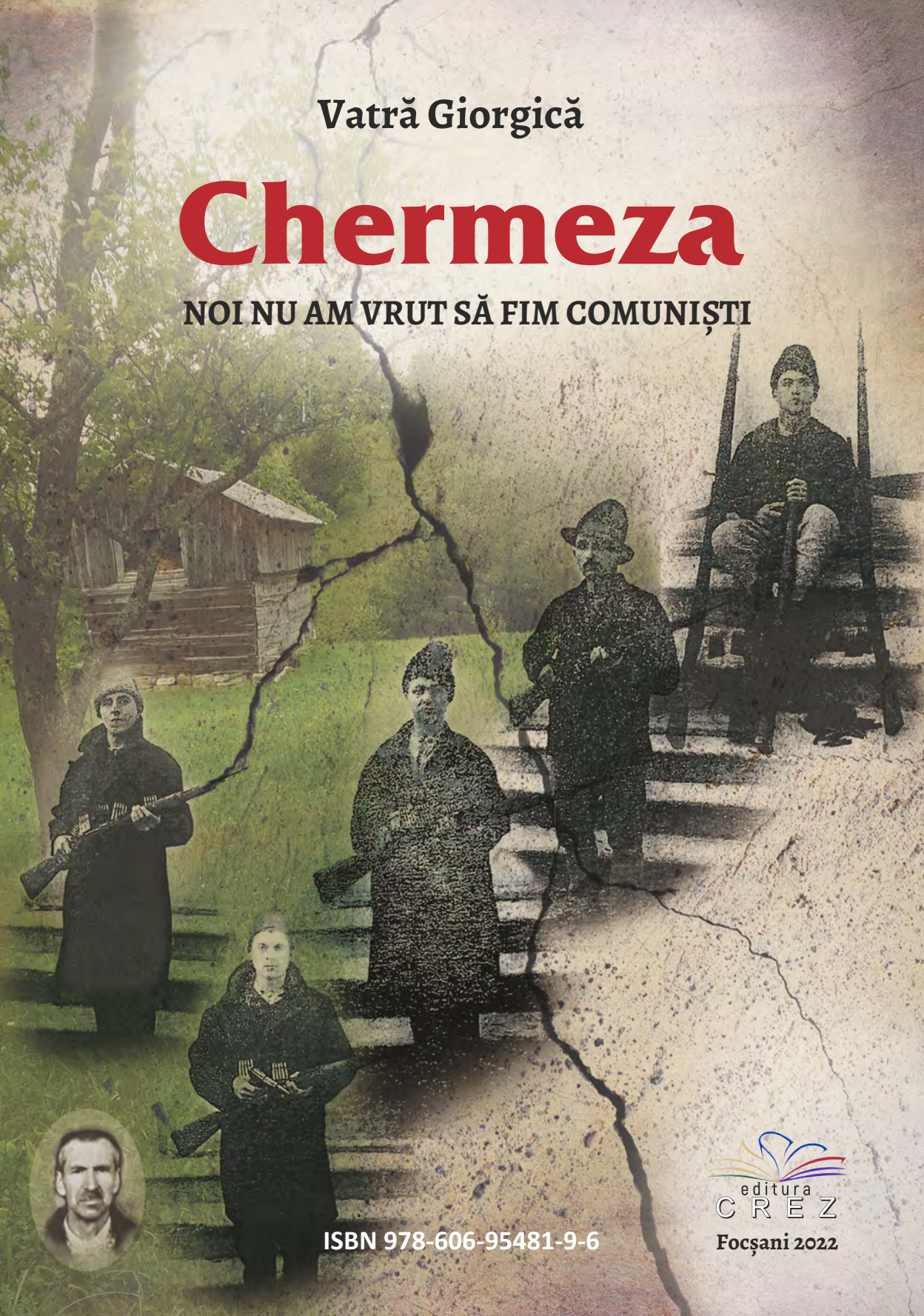

Vatră Giorgică

Chermeza

NOI NU AM VRUT SĂ FIM COMUNIȘTI

ISBN 978-606-95481-9-6

editura
CREZ
Focșani 2022

Vatră Giorgică

Chermeza

NOI NU AM VRUT SĂ FIM COMUNIȘTI

Editura Crez 2022

***Calde mulțumiri domnului profesor Cezar Cherciu
pentru îndrumarea de specialitate și corectura ideilor
din cuprinsul cărții***

***Mulțumiri speciale celor care mi-au oferit mărturii
și fotografii ale eroilor cărții:
Florea Anica, fostă Bahnă
Manu Aurica, fostă Sava
Boștiog Gavrilă
Anghelușanu Vasilică
Anghel Ionica, fostă Bahnă***

Citatele din folclorul vrâncean sunt extrase din cărțile:

Cum s-a stins țara Vrancei, ed. Paideia 2002

D.D. Stancu - *Pe plaiuri vrâncene*

Întreaga responsabilitate pentru conținutul acestei cărți aparține autorului.

Carte distribuită de www.edituracrez.ro

e-mail: edituracrez@gmail.com

Comenzi la tel. 0723287963 // 0768265454

Pentru solicitări de publicare vă puteți adresa editurii, pe e-mail:

edituracrez@gmail.com

Vatră Giorgică

Chermeza

NOI NU AM VRUT SĂ FIM COMUNIȘTI

Editura Crez 2022

***Dedic această carte strămoșilor
care prin jertfa lor au făcut ca noi să avem acum o țară.***

**Motto: „Adevăratele înfrângeri
Sunt renunțările la vis.”**

Radu Gyr

**„Chiar dacă vom muri, toți urmașii noștri vor scrie în istorie
că nu am vrut să fim comuniști.”**

Toader Bușilă, învățător, mort în temnițele comuniste

**„Dacă au vrut să ne înmoaie, să ne distrugă, s-au înșelat.
Ne-au făcut mai tari, mai hotărâți.”**

Mihai Marcu, deținut politic

În memoria lui:

Gavrilă Vatră

Boștiog Dumitru

Bahnă Toader

Sava Alexandru

**și a tuturor celor ce în anul 1950 s-au unit
pentru a lupta contra comunismului în Țara Vrancei**

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i>	7
<i>Prolog</i>	10
Cap.1 România răstignită	13
Cap. 2 Căpitanul Victor Lupșa	15
Cap. 3 Prima întâlnire	31
Cap. 4 Satan nu doarme	36
Cap. 5 Pregătiri de luptă	41
Cap. 6 La arme fraților	53
Cap. 7 Ultima inspecție la Dumitrești	57
Cap. 8 Ajun de luptă	61
Cap. 9 Chermeza	71
Cap. 10 Vine Securitatea	84
Cap. 11 Fugari	89
Cap. 12 Mă predau, gata	100
Cap. 13 Anchete.....	105
Cap. 14 Arestarea lui Gavrilă Vatră	113
Cap. 15 Procesul	139
Cap. 16 La mâna comuniștilor	153
Cap. 17 Temniță grea	169
Cap 18 Acasă	211
Cap. 19 Din pușcăria mică în pușcăria mare	219
Cap. 20 Anii de comunism... altfel	235
Cap 21 Fiți cu ochii pe el	244
Cap. 22 Din victimă vor să mă facă turnător	250
Cap. 23 Partidul comunist are nevoie de mine?	253
Cap. 24 Trec anii asemeni clipelor	267

Cuvânt înainte

Iubite cititorule,

Vrancea este pământul sacru, blagoslovit de Dumnezeu, care din veacuri a înmănușat într-un tot cele trei țări române: Moldova, Țara Românească și Transilvania.

Pe aceste meleaguri ancestrale de la Curbura Carpaților, trăiește din cele mai vechi timpuri populația liberă și dârză a răzeșilor- „încă înainte de domnie”, cu dragoste de Dumnezeu și de libertate.

Vrancea cu locuitorii ei a fost din toate timpurile în pas cu țara, cu nevoile și bucuriile ei, participând la toate momentele înălțătoare trăite de neamul românesc, plătind adesea cu viața la realizarea Independenței și a Unirii.

Savantul și istoricul Nicolae Iorga, care i-a cunoscut bine și i-a prețuit pe vrânceni, aprecia „Vrancea și Ținutul Putnei este istoria în mic a României Mari”.

Cine se încumetă să scrie despre lumea fascinantă a satului vrâncean, săvârșește un act de pioșenie și prețuire pentru înaintași, pentru Marea obște răzășească și trecutul ei, unică în Europa, lăsând celor ce vor veni informații valoroase despre oameni și fapte care vor rămâne de-a pururi în istoria neamului.

Cei ce se vor apleca la studierea evenimentelor petrecute de după sângerosul 1944, cunoscută ca o perioadă tumultuoasă, frământată și dureroasă, cât și a „obsedantului deceniu”, aduc un omagiu vrâncenilor luptători neobosiți pentru libertate și dreptate socială, apărători ai credinței străbune.

Cartea „Chermeza” scrisă cu sârg și aplecare a preotului Giorgică Vatră, fiu al Vrancei, al satului Herăstrău (azi comuna Nistorești) la peste șapte decenii de la petrecerea evenimentelor, este în fapt o închinare pentru deținuții și luptătorii anticomuniști, pentru intelectualii

încătușați în încercarea de a li se sugruma libertatea de conștiință, dar mai ales o laudă „a Măriei Sale, Țăranului” vrâncean care a cutezat a se ridica împotriva comunismului.

Cartea scrisă cu talent de părintele Giorgică Vatră, unde este mănuit cu pricepere dialogul literar, într-o formă narativă atrăgătoare, este o frescă a satului vrâncean trăit din plin în acei ani copleșitor de aspri.

După însângerațul an 1944, când printr-o lovitură de stat România încetează de a mai fi un stat liber, democrat, intră sub zodia nefericită a comunismului. România a devenit un stat ocupat de sovietici, iar Focșaniul, reședința fostului județ Putna, ca de altfel întreaga țară, intră sub controlul Comisiei Aliate de Control, organism de supraveghere militară, politică și social economică.

Au loc evenimente social-economice, de constrângere impuse de ocupantul sovietic: de desființare în câțiva ani a normelor democratice și a partidelor politice, de înlăturare a monarhiei și declarare a Republicii Populare, de impunere a naționalizării și trecerea treptată la înfăptuirea colectivizării; în școală și cultură se impun normele impuse de ocupant de construire a „omului nou”.

În Vrancea s-a dezlănțuit represiunea comunistă împotriva acelor care s-au ridicat împotriva naționalizării pădurilor deținute de moșnenii Vrancei, acelor care s-au ridicat împotriva colectivizării, împotriva învățătorilor, preoților și a unor funcționari care au susținut cauza țărănimii. Astfel în Vrancea a fost organizată represiunea de organele statului în două centre Năruja și Vidra, coordonate de la Focșani și Galați. (Centre de anchetă)

În aceste noi condiții social-istorice, de represiune, din bătrânii munți ai Vrancei și până în șesul mănios al Putnei s-au ridicat, ca o forță telurică, fiii Vrancei.

Astfel, în 1949 a izbucnit pe plaiul Panciului revolta țărănească împotriva colectivizării, reprimată dur de comuniști, urmată de un val de arestări, anchete și ani grei de temniță.

În urma naționalizării pădurilor, proprietatea Obștilor de moșneni, în 1950 s-a dezlănțuit revolta de la Bârsești, care a antrenat țărani din 19 localități vrâncene, printre care și frunțași ai satului Herăstrău, satul de baștină al autorului, Giorgică Vatră.

Astfel -„Chermeza”- numele pașnic al distracției vrânceanului, al dansului străbun, s-a transformat într-o mișcare de revoltă

anticomunistă, prin care răzeșii își apărau munții și pădurile, care le-au asigurat viața și existența.

Spre lauda sa, autorul lucrării de față, printr-o minuțioasă cercetare locală și a unor importante documente autentice studiate la CNSAS, a reușit să redea, printre primii autori, fresca satului vrâncean și a luptătorilor ei care în anii 1950-1954, s-au ridicat împotriva autorităților comuniste.

„Chermeza” este, în fapt, o istorie dureroasă a unei familii de gospodari din Herăstrău, care în frunte cu fostul primar Gavrilă Vatră și ginerii săi, s-a ridicat pentru a-și apăra drepturile moștenite.

Cauza lor a fost susținută în Vrancea de numeroși intelectuali ai satului vrâncean: învățători, preoți, slujbași ai statului care vor îngroșa rândurile celor anchetați și torturați. Aceștia vor face cunoștință cu anchetele și torturile petrecute la Focșani și Galați, vor face cunoștință cu anii grei de detenție la cele mai cumplite și odioase închisori: Galați, Aiud, Gherla sau coloniile de muncă de la Canalul Dunărea-Marea Neagră prin care au trecut un număr impresionant de vrânceni.

„Chermeza” redă suferința deținuților dar și a familiilor deținuților, rămase acasă, supuse persecuțiilor și vexațiunilor de către organele de represiune ale statului comunist.

„Chermeza” scrisă acum, la peste șapte decenii de la petrecerea faptelor, este un izvor de informare, o carte document, care îmbină fericit narațiunea cu documentele istorice, o carte atrăgătoare din care se desprind multe adevăruri dureroase.

Urez autorului sănătate și putere de muncă în îmbogățirea tezaurului de istorie locală, contemporană.

Focșani
prof. Cezar Cherciu
martie 2022

Prolog

24 aprilie 1949

Este prima zi de sărbătoare a Învierii Mântuitorului Iisus Hristos. După ce noaptea au fost la slujbă iar la prânz la „Cea de-a doua Înviere” herăstrăienii se strâng la horă. Grupuri, grupuri, vin în fața Căminului cultural, privesc pe muzicanți apoi se îndepărtează. Pe poiana largă cei patru muzicanți își pregătesc instrumentele. Violonistul, șeful formației, trage cu arcușul pe coardele dezacordate, apoi reglează din cheile de lemn, ascultând cu atenție pentru a obține acordurile dorite. Zgomotul îl deranjează așa că se strâmbă și face semn celorlalți să tacă. Sunt lăutari veniți din altă comună, vestiți peste tot pentru meșteșugul lor. Au fost tocmiți și arvuniți încă de la Crăciun, așa că astăzi sunt la datorie. Deși toate instrumentele sunt pregătite: vioara, țambalul, acordeonul și tobele, muzicanții se prefac că le acordează iar și iar pentru că nu pot începe decât la semnul primarului. Din moment în moment trebuie să înceapă hora. Primăvara a explodat cu un val neașteptat de căldură. Cu câteva zile înainte purtau haine groase iar acum le este cald și în cămașă. Locul larg din vatra satului s-a umplut de lume, dornică de distracție după iarna ce a trecut. De la Crăciun nu a mai fost horă în sat, nici nu se putea căci a fost postul Paștelui. Chiar dacă activiștii comuniști mârâie nemulțumiți, oamenii s-au deprins să îi ignore. Grupuri de băieți și fete se plimbă agale prin colbul drumului de piatră. Nu sunt mulți în același grup, trei-patru, și merg aliniați discutând. Nu merg prea departe căci vor să nu piardă nici o măsură din distracția ce stă să înceapă. Toată lumea e în așteptare. Primarul nu întârzie și vine însoțit de preotul satului. Părintele e îmbrăcat în rasa de sărbătoare iar primarul, Gavrilă Vatră, în haine albe de lână și de in. Cei doi se apropie, salută întreaga adunare iar primarul face semn muzicanților. Șeful ridică arcușul apoi îl lasă brusc și la semnal încep să cânte o horă. Încep lin, vioara abia auzindu-se iar ritmul cântării populare îndeamnă la meditație. Bărbați și femei se înlănțuie în horă, dansând armonios în ritmul muzicii. În

horă intră, rând pe rând, cei logodiți, apoi flăcăii și fetele mari, urmași de cei căsătoriți. Hora se rupe în două, apoi în trei, cercurile dansatorilor fiind unul în altul. În doar câteva minute melodia se oprește brusc și fără nici o altă pregătire se iuțește într-o sârbă vrâncenească. Dansatorii din horă își despart mâinile și perechi, perechi, încep să danseze în ritmul amețitor. Se învârt nebunește, apoi se despart din îmbrățișarea dansului, apoi iar se apropie de câteva ori, din nou înlănțuindu-se în încheștarea nebună. Pașii dansului sunt grăbiți și în vreme ce bărbații dansează aproape pe loc femeile țin ritmul cu pași mărunți și iuți. Dansatorii se bucură și chiuie fericiți iar femeile zâmbesc. Încheștarea aceasta ține minute bune căci muzicanții, deși au transpirat, parcă ațâțați pe dârzenia dansatorilor cântă în ritm din ce în ce mai nebunesc. Pământul duduie sub pașii dansatorilor. Câte un bărbat lovește cu piciorul în pământ, apoi continuă să învârtă partenera.

Gavrilă Vatră privește cu bucurie și blândețe pe dansatori. Îi cunoaște bine pe toți. Privește, apoi, cu bucurie spre „ai lui”. Toată familia lui este prezentă. Soția sa Anica, așa cum se cuvine stă lângă femeile de vază din sat. Sunt și copiii lor aici, căci are două fete măritate, un flăcău și încă trei fete, dintre care două de măritat și una nescoasă la horă. Îi privește cu drag: fata cea mare Ioana, măritată cu Dumitru Boștiog, cel mai de vază tânăr al satului, Lisaveta, însărcinată în cinci luni, măritată cu Toader Bahnă, Mărioara, Floarea și Măriuța, mezina și, nu în ultimul rând, mândria lui, feciorul Ion. Nu a avut o viață ușoară bărbatul, căci a trecut prin cele două războaie mondiale, prin concentrare și tot felul de greutăți. Se bucură acum de momentul de pace în care se află. „De-ar da Dumnezeu să țină cât mai mult”, gândește. Mai că i-ar veni și lui să-și ia soția să facă un dans, dar se rușinează de părintele. O să danseze la noapte, la bal. Se întoarce spre părintele Nicodim și îi șoptește curtenitor:

- Părinte, beți un pahar cu vin?
- Știți domnule primar că nu beau în fața oamenilor.
- Mă gândeam să vă invit la mine acasă.
- Așa da. Aveți un vin bun?
- Cu voia lui Dumnezeu vinul de anul trecut a fost tare și e foarte bun.

Plecând spre casă, Gavrilă se lovește de privirea rece a comunistului satului, Neculai Nica. Totdeauna s-a întrebat de unde vine zelul lui pentru comunism, doar e om din sat, răzeș din moși strămoși. Îi citește

nemulțumirea din ochi. E de aceeași vârstă cu fata lui cea mare, de aceea își permite să-l ia la întrebări:

- Ce e măi Neculai, ce nu-ți mai convine acum?
- De asta avem noi nevoie, tovarășe primar, de dansuri, de chermeză?
- Dar ce vrei mă să facă oamenii de Paște, să meargă la ședințe de partid?

- Deci îngăduiți dezmățul ăsta?

- Ce dezmăț băi, ăsta e dansul nostru strămoșesc, vrâncenesc. Tu nu ai dansat? Ce o faci pe străinul și pe neștiutorul? Încetează cu prostiile!

Fără să răspundă Nica a întors spatele și a plecat mormăind printre dinți: „Hristoșii voștri de chiaburi! Auzi la ei, chermeză. Vă arăt eu vouă chermeză,,.

Familia lui Gavrilă Vatră, aproximativ 1950

Capitolul 1

România răstignită

Poporul român, născut în vremuri vechi din unire a două neamuri nobile nu a avut o istorie ușoară. Neamul acesta plămădit pe mlădiță creștină a trăit aproape continuu sub teroarea istoriei. Urmând parcă, implacabil, destinul hristic au fost mereu suficiente iude, arhierii și cărturarii vânduți, dregători nevrednici, Ponți Pilați lași care să îl arunce acolo unde istoria era mai învolburată. Trădat, scuipat, vândut, răstignit, poporul român, însă, a înviat mereu.

Vremurile au fost tulburi la începutul veacului al douăzecilea. Două războaie mondiale și-au cerut tributul de zeci de milioane de oameni. Țară mică, așezată între mari imperii, la răspântia a multe interese, România a fost nevoită să lupte și ea, când de o parte, când de alta a puterilor ce se sfâșiau între ele. Și ca în orice asemenea luptă cei mici pierd cel mai mult. După al doilea război țara se vedea nu numai văduvită de o parte din pământul ei sfânt ci și lăsată în stăpânirea fiarei roșii comuniste venite din Răsărit.

Dacă mulți s-au consolată cu schimbarea de regim, ba chiar au pus umărul la instalarea lui, pentru alții mai scilpea o rază de speranță, aceea că situația asta nu putea să dureze foarte mult. Ca o flacăra în bătaia vântului speranța revenirii la starea de libertate devenea vâlvătaie, apoi dădea iar să se stingă. Mulți dintre români sperau chiar găseau semne că în scurt timp vor veni americanii și englezii să îi elibereze. Stăteau cu urechea lipită de posturile de radio din Occident: „România liberă,, și „Vocea Americii” și de acolo își hrăneau speranța. Nu știau că la Ialta, în februarie 1945, președintele Rusiei și cel al Americii împreună cu prim ministrul Marii Britanii împărțiseră partea acesta de lume în două, stabilind sferele de influență, România fiind lăsată în puterea Uniunii Sovietice. Românii, și nu numai ei erau mințiți în continuare. Președintele american Truman comunica prin radio națiunii americane că Ungaria, Bulgaria și România nu au fost așezate sub sfera de influență

a nici unei puteri. Vestea a ajuns și la români. A fost un moment de bucurie și de speranță. Neștiind de înțelegere românii continuau să viseze la clipa libertății. Atmosfera apăsătoare din țară, cu multe arestări și forțarea comuniștilor de a se instala complet la putere au făcut pe mulți să creadă că este inevitabilă începerea celui de-al treilea război mondial. Speranța era hrănită de vești venite din Occident, de mesaje repetate prin emisiuni de radio transmise din diverse capitale occidentale, apoi a fost întărită de ruptura dintre Stalin și Tito, din anul 1948. Devenise această idee aproape o credință religioasă, pe care o împărtășeau nu doar oamenii simpli ci și intelectualii. Speranțele se vor vădi în final, deșarte.

În țară, însă, speranța aceasta a făcut pe mulți dintre cei care înțelegeau ce este comunismul să organizeze diverse forme de rezistență și de pregătire a venirii americanilor. S-au format structuri armate în toată țara. Aceste grupuri au luptat în diverse forme pentru libertate și demnitate.

Și în Vrancea nemulțumirea mocnea. Deprinși să fie liberi, să fie stăpâni pe viața lor, pe munții și pe vitele lor, deprinși să exploateze pădurea spre a putea trăi, constrângerile pe care noua stăpânire le impunea îi deranjau cumplit. Puterea sovietică impunea reguli din ce în ce mai stricte. Vrânceni fremătau neliniștiți la vestea că puterea comunistă caută actul de donație al domnitorului Ștefan cel Mare către fiii Babei Vrâncioaia. Mocanii vrânceni erau mari patrioți. În multe dintre casele lor erau tablouri cu domnitorii de odinioară ai țării, modele de urmat în privința apărării pământurilor, tradițiilor, modului de viață și credinței lor. Mulți dintre tinerii care fuseseră soldați în război așteptau doar o scânteie care să aprindă flacăra luptei pentru libertate. Cel care a aprins această scânteie a fost Victor Lupșa.